

КАЗКИ НАТАЛІЇ ЗАБІЛИ

КОТИК І ПІВНИК

Була собі хатиночка,
навколо неї пліт.
Жили в хатинці півничок
і сірий кіт-воркіт.

Кіт зрання та до вечора
у лісі полював,
а півник в хаті порався
та квіти поливав.

От якось вранці вирушив
до лісу кіт-воркіт.
Аж тут лисичка хитрая
прибігла до воріт.

Прибігла, облизалася
гостреньким язичком
та й почала виспівувать
солодким годоском:

— Ой півнику-когутику,
який ти молодець!
Голівка в тебе масляна,
червоний гребінець.

Нема ні в кого пір'ячка
такої довжини...
Ой вийди на подвір'ячко,
ворота відчини!

Сподобалися півнику
привітливі слова,
він за ворота виглянув:
— А хто це там співа?

Схопила лиска півника
та й кинулась в байрак!
Кричить і б'ється півничок,
не вирветься ніяк.

— Ой котику-воркотику,
біжи сюди, біжи!

Звільнитися від ворога
мені допоможи!

А кіт ще недалеко був,
щодуху пострибав,
нагнав хвостату злодійку
і друга врятував.

На другий день котові знов
іти до лісу час.

От він іде, а півнику
дає такий наказ:

— Гляди ж, мій любий братику,
веди себе як слід.

Усяким хижим злодіям
не відчиняй воріт!

Пішов до лісу кіт-воркіт,
далеко десь бреде.

А вже лисичка тут як тут
і знов своє веде:

— Ой півнику-когутику,
який ти молодець!

Яскраве в тебе пір'ячко,
червоний гребінець.

"Ой вийди із хатиночки,
ворота відчини.

Я дам тобі насіннячка
ще й ягід-бузини!

От півник тільки виглянув:

— Хто ягоди приніс? —

Схопила лиска півника
та й кинулась у ліс!

Щосили б'ється півничок,
кричить на всі лади:

— Ой котику-воркотику,
біжи скоріш сюди!

Примчав із лісу кіт-воркіт,
хоч і далеко був,
нагнав хвостату злодійку
і півника здобув.

На третій день збирається
ізнав до лісу кіт
та й каже: — Ти вже, півнику,
не відчиняй воріт.

А як не будеш слухатись,
потрапиш у біду.
Тебе вже я не визволю,
бо я далеко йду!

Лишився в хаті півничок,
сидить, забився в кут.
А вже лисичка хитрая
ізнаву тут як тут.

— Ой півнику-когутику,
який ти молодець!
Яскраве в тебе пір'ячко,
червоний гребінець.

Ой вийди на подвір'ячко,
ворота відчини.
Прийшли співці з музиками
з чужої сторони.

Пісні співать збираються
ще й ганці витинать.
Без тебе, без когутика,
не хочуть починать!

От півник тільки виглянув:
— Які ще там пісні? —
Схопила лиска півника
та й зникла в гущині.

Хоч як не плакав півничок,
а котик не почув,
бо він у лісі темному
далеко дуже був.

Вертається увечері
додому кіт-воркіт —
нема в хатинці півника,
пропав його і слід!

— Ах ти ж, хвостата злодійко,
ти знову тут була!

Мого дружка єдиного
до себе потягла...

Не став він часу гаяти,
не став він лити сліз,
узяв мішок та шабельку
й пішов собі у ліс.

Приходить кіт на галяву
і бачить: перед ним
стоїть хатинка лисяча
із ганком різьбляним.

А ось дочка лисиччина —
маленьке лисеня —
з метеликами грається
та жабок доганя.

Підкрався кіт тихесенько,
стрибнув що сили мав
і враз дочку лисиччину
за хвостик упіймав!

В мішку дочка лисиччина
пищить та верещить.
Лисичка з хатки вибігла,
побачила й кричить:

— Ой котику-воркотику!
Та де ж моя дочка?!
— А ти навіщо, злодійко,
взяла мого дружка?

Віддай негайно півника,—
оддам тобі дочку! —
А півник, в хаті замкнений,
кричить: — Ку-ку-рі-ку!

Побачила тут лисонька,
що спорити не слід,
та й випустила півника,
й дочку віддав їй кіт.

От кіт-воркіт із півником
вернулися назад.
І знову у хатиночці
настали мир і лад.

Лисиця вже боялася
приходити сюди.
А півник жив із котиком
і слухався завжди.

ЗАЙЧИКОВІ ПРИГОДИ

Стрибайчик стежкою лісною
Плигав поволі — стриб та стриб!
І раптом бачить: під сосною
Сидить великий білий гриб.

— Диви! Грибок! Ну й чудасія!
Адже ж учора випав сніг...
Моя матуся так зрадіє
І нам спече грибний пиріг!

Зірвав він гриб — та й знов стрибати,
Не оглядаючись кругом,
Аби скоріш поласувати
Смачним гарячим пирогом.

Аж ось їжак по цій стежинці
Біжить назустріч напрямки.
Несе морквину він на спинці,
Настромлену на колючки.

— Добридень, друже! Що це в тебе?
— Грибок хороший, бачиш сам!
— Ой, це ж мені такого й треба!
За нього моркву я віддам!

Стрибайчик каже: — За морквицю
Грибом охоче заплачу,
Бо морква ця ще й як згодиться
Моїй матусі до борщу!

Поклав він моркву до торбинки
І далі стежкою побіг.
Навколо сосни та ялинки
Присипав перший білий сніг.

Коли це білочка назустріч
Бреде, плететься спроквола:

Ніяк з головою капусти
Не може впоратись мала.

— Спинися, друже, на хвилинку,
Бо я захекалася вкрай!
Віддай мені свою морквинку,
А ти капусту забирай!

Стрибайчик згодився зраділо —
Капусту ж люблять всі зайці! —
І посміхнувся: — Добре діло!
Матуся зробить голубці!

Пішов він далі. Бачить — збоку
Поміж сосонок навмання
Іде на гірку невисоку
На лижах сіре козеня.

— Що ти несеш таке хороше?
— Капусту свіжу, бачиш сам!
— Віддай мені, я дуже прошу,
За це тобі я лижі дам!

Стрибайчик радо став на лижі,
Підперсь ціпками та й побіг.
Ой, гарно ж як навдивовижу
Виблискує на сонці сніг!..

Коли, засапавшись, назустріч
Іде ведмедик-дивачок:
Він зверх свого пухкого хутра
Напнув новенький кожушок.

— Ой, жарко, парко! Я загину!..
Від тягара мене звільни:
Візьми собі цю кожушину,
А лижі подаруй мені!

Що ж, і на це Стрибайчик згоден!
Побігло далі зайчєня,
Пишаючись з своєї вроди
Та ще й з нового убрання.

Вже й день до вечора схилився,
Вже в небі зіронька блищить.

Коли це зайчик зупинився
І чує — щось в снігу пищить.

Він ближче підійшов і бачить:
Серед обгризених гілок
Сидить в снігу і гірко плаче
Малий тремтячий байбачок.

Стрибайчик здивувався дуже:
— Чому ти в ліс прийшов гулять?
Адже ж я добре знаю, друже,
Що байбаки узимку сплять!

— Таке ж мені казала й мати,
Та я не слухався ніяк...
Мені схотілось погуляти! —
Відмовив, схлипнувши, байбак. —

Ну й погуляв... Я в лісі цьому
Від холоднечі ледь не вмер...
Живий, напевно, вже додому
Не доберуся я тепер!..

На наше поле, в нашу нірку
Добратись швидше я б хотів!.. —
І знов байбак заплакав гірко,
А сам ще дужче затремтів.

Захвилювався наш Стрибайчик,
Перехопило в нього дух!
— Не плач, — він каже, —
а вдягайся
Скоріше в теплий цей кожух!

В нім не замерзнути ніколи!
І ще до ночі дійдеш ти
В своє житло, на ваше поле,
І зможеш спати залягти!

Байбак закутався в кожуха,
Подякував і сльози втер,
Ще й обіцявся маму слухать.
І взимку спати відтепер.

А наш Стрибайчик на морозі

Набігався й додому йде.
Ось і домівка! На порозі
Стоїть матуся й сина жде.

— Де ти гуляв так довго, синку?
— Матусю, я грибок зірвав!
— А де ж це він? — Та за морквинку
Я їжаківі гриб віддав.

— А де ж морквинка? — На капусту
Я ту морквину обміняв...
— Капуста ж де? Похрумав з хрустом?
— Ні, обмінявся з козеням.

Віддав за лижі капустину...
— А лижі де?! — Малий ведмідь
Нову хорошу кожушину
На лижі виміняв умить!

— А кожушина де?! — Матусю,
Там байбачок замерзнуть міг...
Ну, я й віддав... щоб у кожусі
До свого дому він добіг!..

Все розповів, а сам боїться:
Що мама вимовить в одвіт?..
Бо, може, він робив дурниці
І вів себе не так як слід?..

— Я дуже рада, — каже мати, —
Що син у мене молодець! —
І повела його до хати.
А тут і казочці кінець.

ХТО СИЛЬНІШИЙ?

Одного разу Сонце й Вітер
Посперечались не на жарт:
Хто з них із двох сильніший в світі
І більш за те пошани варт?

Говорить Вітер: — Я суворий,
Я нажену на всіх страхи,
Я й розхвилюю синє море,

Я й на хатах зірву дахи!

Я взимку віхолою вію,
Усе заметами запну.
Я і тебе здолать зумію
На тебе хмари нажену!

— Зате ж весною,—
Сонце каже,—
Поглянь на перші квіточки:
На них мій промінь тільки ляже —
Вони й розкриють пелюстки.

І на деревах змерзлих, голих
Бруньки розпукуються теж...
Мені послухне все навколо,
Бо сили маю я без меж!

Як влітку все росте і спіє
Це ж я життя всьому даю,
Це ж я усе навколо грію
І все ласкаю і люблю.

Коли ж пташиний спів замовкне,
Я порядкую як на те —
Звелю тихенько: «Листя, жовкни!» —
І листя стане золоте!

Скривився Вітер нетерпляче:
— Еге ж, це поки я притих!
А як подму, тоді побачиш,
Що залишу я з квітів тих!

Та ще й без жодного зусилля
Я на дерева налечу
І все те жовте листя з гілля
І позриваю, й розмечу!

Та що казати?! Нумо нині
Ходім провірим — хто із нас
Скоріш страху завдасть людині
І роздягти зуміє враз?!

Пішли. Аж глядь — по полю чітко
Веде до ставу людський слід.

І справді, здалека вже видко —
Людина вибігла на лід!

На голові — пухнаста шапка,
На плечах — теплий кожушок,
Кашне червоне в білу крапку
Та ще й ремінний поясок.

І ковзани в людини гострі...
Її впізнати можна враз!
Звичайно ж, ця людина — Костик.
Отой, що ходить в другий клас.

Ось він на старті, як годиться,
Пригнувшись на хвилину, став
Та й полетів, помчав як птиця
Через увесь широкий став!

А Вітер каже:— Ну й людина!
Та хто ж її не дожене?!
Зірву я миттю й кожушину,
І шапку, й в крапочку кашне!

Присвиснув Вітер і помчався,
На хлопця налетів як стій!
І тут, на диво всім, почався
Між хлопчаком і Вітром бій.

Завивши так, іцо стало жаско,
За шапку Вітер враз смикнув!
А Кость лише міцніш зав'язки
Під підборіддям затягнув.

Тоді, іще грізніш завивши,
Рвонув Вітрило кожушок,
А Костик, ходу не спинивши,
Затяг тугіше поясок.

Вітрило за кашне узявся,—
Бо ще двобою не кінець!—
А Кость лиш дужче замотався
Й заткнув кінці за ремінець.

Та як почне робить фігури,
Виписувати кренделі!..

І Вітер зупинивсь похмуро
Та й ліг безсило на землі.

— Тепер вже я візьмусь за діло! —
Тут голос Сонце подало
І заблищало, заясніло,
Розливши світло і тепло.

Воно торкнулось обережно
До хлопча нової щоки
Та й каже: — Скинь важку одежу,
Щоб далі бігати залюбки!

І Костик скинув кожушинку,
Жбурнув кашне і шапку в сніг
І, заспівавши пісню дзвінко,
Навколо ковзанки побіг.

Сплеснулась рибка в ополонці,
Лід заіскрився, наче скло...
І Вітер подививсь на Сонце
Та й каже: — Ти перемогло!

ЛИСИЦЯ Й ЖУРАВЕЛЬ

Була Лисиця скупердяйка,
Що гіршу й в світі не знайти.
Зате ж була вона хазяйка —
Могла й зварити, і спекти.

Та щоб у гості запросити
Хоч би когось — того нема:
— Аби самій ходити ситій! —
І завжди все поїсть сама.

Одного разу біля річки
Зустрівся з нею Журавель
Та й каже: — Як живеш, Лисичко?
Ось я прибув з чужих земель.

Там все незвичне, все не наше,
І все якесь то несмачне...
А в тебе, кажуть, добра каша,—
То, може, й пригостиш мене?

— Приходь, приходь!— Лисичка каже,
Та ще й всміхається йому,
А мислить: «Ось побачиш, враже,
Як добре я тебе прийму!»

Смачної каші наварила,
Борщу з сальцем та з часником,
Тоді гарненько стіл накрила
Святковим чистим рушником.

Лисиця хитра, знають люди,—
Недовго думавши, взяла
Та на пласкі великі блюда
І борщ, і кашу розлила.

От гість заходить до оселі.
Вона кладе виделку й ніж
Та й підсува йому тарелю.
— Ну, любий гостю,— каже,— їж!

До столу Журавель сідає,
В тарелю дзьобом — стук та брязь...
Нічого в дзьоб не попадає,
Покуштувати навіть — зась!

Аж тут сама Лисичка наша
Метким та ловким язичком
Злизала вмить з тарелі кашу
І вихлебтала борщ цілком.

Журав підвівся дуже чемно.
— Спасибі,— каже,— за обід!
Тепер приходь і ти до мене,
Я пригощу тебе як слід!

Три дні Журав до річки бігав,
Багато риби наловив,
Дістав десь куховарську книгу
І цілий день читав та вчив.

Та й заходивсь варити юшку:
В казан великий рибку склав,
Налив води, поклав петрушку,
І кропу, й різних інших трав.

Додав туди іще й лист лавровий,
Привезений з чужих земель.
І юшку добру, пречудову
Зварив на славу Журавель.

Зварив та й влив у глек високий
Із довгим горлечком вузьким...
Усе готове. Чути кроки —
Лисиця йде до нього в дім.

— Заходь, заходь, ласкаво просим
Журав назустріч дріботить.
Вона зайшла, крутнула носом:
Як смачно рибкою пахтить!

Вона до глека — надаремно!..
Лисичка й так і сяк стає,
Шибав в ніздрі дух приємний,
А язичок не дістає!

Рудим хвостом крутнула гостя
Та й подалася з хати пріч!
А вдома, плачучи від злості,
В куток забилася на піч.

Покликав Журавель журавок,
І сірих чапель, і лелек,—
Усіх, хто має змогу й навик
Устромлювати дзьоба в глек.

Всі досхочу понаїдались,
Хвалили юшку залюбки,
І довго там не припинялись
Веселі співи і танки.

ЗАЙЧАТА І СВИНЯ

Стояла в лісі біла хатка
Поміж дубів та ялівців,
І там жили малі зайчатка —
Аж вісім жвавих стрибунців.

З братів найстарший був Стрибайчик,

Меткий та чималий на зріст.
А наймолодший, втішний зайчик,
Був Побігайко Куций Хвіст.

Такий веселий, дуже милий,
Всіх бавив сміхом голосним,
І всі брати його любили
І піклувалися за ним.

У хатці завжди гарно й чисто —
Зайчата скрізь наводять лад:
І стіл, і лави — все на місці,
Ще й вісім ліжечок у ряд.

* * *

Був день осінній, непогідний,
А в хаті, в тиші і теплі,
Борщу поїсти в час обідній
Зібрались зайчики малі.

Стук-стук у двері!..
— Хто там? — Свинка!
Блукаю в лісі цілий день...
Промокла під дощем щетинка...
Пустіть погрітися лишень!

— Заходь, будь ласка! — З холоднечі
Впустили зайчики Свиню.
Вона зайшла, скоріш до печі,
Сідає ближче до вогню,

Ще й повела уважно писком
І чує — борщ у казані...
— А може, хоч маленьку миску
Борщу насиплете й мені?

— Будь ласка! Просим, люба госте! —
Залізла Свинка враз на піл,
Підсунулась до столу просто
Й поклала ратиці на стіл.

Схопила миску Свинка наша
Та як почне усе трощить:
І борщ, і галушки, і кашу,

їсть — аж за вухами лящить!

Зайчата дивляться тривожно,
Як вмиє зникає їх обід.
А гостя каже: — Жити можна!
Я вже наїлася як слід.

Тепер би ще любенько й радо
Лягти поспати в цей куток...
Давайте ж ковдри й простирадла,
Та ще й побільше подушок!

— Беріть в усіх, та не в малого! —
Насміливсь мовить старший брат.
А Свинка як рикне на нього:
— Давай негайно кожен шмат!

І тут вона усі зайчачі
І ковдри, й подушки стягла,
Вляглась на припічку гарячим,
Стулила очі й захропла.

Стоять розгублені зайчата:
— До чого ж це воно веде?..
— Невже ж терпіти та мовчати?
І що нам їсти? Й спати де?!

А Свинка враз розкрила очі
Та як розсердиться й гукне:
— Що за розмови серед ночі?!
Геть з хати!.. Не будіть мене!

Зайчата від цього страшила
Скоріш у двері, за поріг!..
А дощ періщить що є сили,
І вітрюган збиває з ніг.

Мов потемнішав світ навколо!..
Заплакав навіть старший брат,
А Побігайко плаче вголос,
І сльози котяться, як град.

Тремтять замерзлі зайченята —
Невже ж загинуть привелось?!
Коли це з хащі йде рогатий

Господар лісу — дужий Лось.

— Що тут, — питає, — з вами сталось?

Розповідайте все як слід!

— Та, бач, до нас Свиня забралась,

Поїла зразу наш обід.

Постелі відняла всі чисто...

Прогнала нас під дощ, у двір!..

— Ех ви, нещасні, беззахисні! —

Всміхнувся їм могутній звір.

Та як зайшов до хати хвацько,

Та як загримав на Свиню!

Аж загуло в печі зненацька,

Ще й іскри приснули з вогню!

Свиня й прокинутись не встигла,

Як покотилась геть у двір!

Мерщій світ за очі забігла

І не верталася з тих пір.

А зайчєнята стали жити

У теплій хатці, як колись.

Та тільки знали, з ким дружити,

Й нахаб нечемних стереглись!

ДВОЄ КОЗЕНЯТ

Біг струмок через лужок,

Через воду — кладка.

І прийшло на бережок

Сіре козенятко.

— Зараз, — каже, — перейду

Я на той бік сміло!

Та назустріч, на біду, —

Козенятко біле.

Ось на кладку тупотить

Сіре з цього боку,

А вже біле там стоїть

І назад — ні кроку!

Та й вузенька ж кладка ця,

Розійтися ніде...

Гей, піду спочатку я!

Потім ти вже підеш!

Відступи з дороги!
Ні! Перше перейду я!
Дай дорогу ти мені! —
Друге вередує.
Галас, крик на весь лужок
Знявся над водою.
Козенята на місток
Кинулись обое
Й посередині містка
Так стикнулись з ходу,
Що обидва сторчака
Полетіли в воду!
— Ой, рятуйте! Потону!
Ні за що вхопиться!
По камінчиках, по дну
Ковзають копитця...
Невелика й глибина —
Дно крізь хвильки видко,
Та біжить вода ясна
Дуже-дуже швидко.
Раптом сіре як гукне:
Не лякайся, брате!
Я тебе, а ти мене
Будемо тримати!
Ухопилися вони
Міцно той за того
І з страшної бистрини
Підвелись на ноги!
Ось уже й на бережку
Дружні козенятка,
А про сварку на містку
Вже нема і згадки!

Покликання на тексти Наталії Забіли:

<https://tales.org.ua/kazky/kazky-ukrainskykh-pysmennykiv/natalia-zabila/>

(Онлайн-бібліотека для дітей і дорослих)

<https://kazkaua.org/category/kazki-natali-zabili>

<https://mala.storinka.org/%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8F-%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BB%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9.html>

